מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לזהות ולתרגל שלושה כלים לפענוח מילה לא מוכרת: מילון, שורש והקשר
- לבדוק טקסט לפני קריאה באמצעות תעודת זהות ולקרוא בשלושה שלבים מודעים
- לזהות מילות קישור כאותות לכיוון הטקסט ולנסח רעיון מרכזי במשפט אחד
- לפרק שאלת הבנת הנקרא לשלבים ולזהות את סוג התשובה הנדרש

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – פרק 1 • מש"ה: פותרים מילה חדשה – היכרות עם הכלים

- 1. א – מילון
- 2. ב – שורש
- 3. ג – הקשר

חלק ב' – פרק 1 • מש"ה: פותרים מילה חדשה – הבנה ויישום

- 1. נכון – כך כתוב בטיפ של כלי המילון באתר.
- 2. לא נכון – בכלי השורש מורידים אותיות שימוש, לא מוסיפים אותן.

חלק ג' – פרק 1 • מש"ה: פותרים מילה חדשה – תרגול עם דוגמאות

- 1. ע-ב-ר
- 2. עייפים מאוד

חלק ד' – פרק 1 • מש"ה: פותרים מילה חדשה – התאמה

- 1 – ד (בוחרים מבין כמה פירושים את זה שמתאים למשפט)
- 2 – ה (מוצאים את אותיות השורש ונזכרים במילים מאותה משפחה)
- 3 – א (קוראים את המשפט שלפני ואחרי המילה ומנחשים)
- 4 – ב (מילות רמז שמביאות הסבר או דוגמה)
- 5 – ג (מילות רמז שמביאות הפך או ניגוד)

חלק ה' – פרק 2 • תעודת זהות של טקסט – מכירים את הפרטים

- 1. ב – במה
- 2. ג – מוען
- 3. ב – נמען
- 4. ב – תאריך

חלק ו' – פרק 2 • תעודת זהות של טקסט – איפה פורסם כל טקסט?

- 1 – ב (לוח מודעות או אתר אירועים)
- 2 – ד (אתר חדשות או עיתון)
- 3 – ה (נשלח אישית בדואר או במייל)
- 4 – ג (קיר או לוח בציבור)
- 5 – א (אתר אינטרנט אישי)

חלק ז' – פרק 2 • תעודת זהות של טקסט – מיישמים וחושבים

- 1. מוען: בית הספר או הנהלתו; נמען: התלמידים וההורים
- 2. תשובה חופשית; יש לזהות נכון מוען או נמען ולהסביר בקצרה
- 3. מקום הפרסום מעיד על אמינות המידע ועל מטרת הכתיבה

חלק ח' – פרק 3 • לפני • תוך כדי • אחרי הקריאה – מכירים את שלושת השלבים

- 1. א – לפני הקריאה
- 2. ב – מסמנים מילים קשות ועוצרים בסוף כל פסקה
- 3. ב – אם הניחוש מראש התאים לטקסט
- 4. ב – מה אני מנחש/ת שיהיה בטקסט?
- 5. ב – פותרים אותה בעזרת מש"ה (מילון, שורש, הקשר)

חלק ט' – פרק 3 • לפני • תוך כדי • אחרי הקריאה – משלימים את השלב הנכון

- 1. לפני הקריאה
- 2. תוך כדי הקריאה
- 3. אחרי הקריאה
- 4. מש"ה

חלק י׳ – פרק 3 • לפני • תוך כדי • אחרי הקריאה – מיישמים בעצמנו

1. שתי שאלות הגיוניות, למשל: על מה הכתבה מדברת? מה אני כבר יודע/ת על הנושא?
2. משפט קצר במילים של התלמיד/ה, בלי דוגמאות, שמכיל נושא ומה נאמר עליו
3. עצירה באמצע עוזרת להבין כל פסקה לפני שממשיכים, ומונעת אובדן הבנה בטקסט ארוך
4. תיאור אישי קצר: הניחוש לפני הקריאה, והתיקון שנעשה אחרי בדיקה מול הטקסט

חלק י״א – פרק 4 • מילות קישור: תמרורים בטקסט – זיהוי וזכירה

1. ב – כי
2. ב – לפיכך
3. ג – ניגוד
4. א – תחילה

חלק י״ב – פרק 4 • מילות קישור: תמרורים בטקסט – התאמה והשלמה

1. לא נכון – זה הפוך: ׳כי׳ מביא סיבה, ו׳לכן׳ מביא תוצאה.
2. נכון – שתיהן מביאות דוגמה מוחשית לרעיון.
3. נכון – ׳למרות׳ היא גם מילת ניגוד, גם בלי ׳אבל׳.

חלק י״ג – פרק 4 • מילות קישור: תמרורים בטקסט – יישום בפסקה

1 – ב (וגם · בנוסף)
2 – ג (כי · בגלל)
3 – ה (לכן · לפיכך)
4 – א (למשל · כגון)
5 – ד (לסיכום · בקיצור)

חלק י״ד – פרק 4 • מילות קישור: תמרורים בטקסט – השלמת משפטים

1. לכן
2. למשל
3. אבל

חלק ט״ו – פרק 5 • רעיון מרכזי: מה העיקר? – הכרת המושג

1. לא נכון – משפט המפתח יכול להופיע בתחילת הפסקה או בסופה, ולעיתים צריך לנסח אותו בעצמנו
2. נכון – זהו הצעד הראשון במציאת הרעיון המרכזי

חלק ט״ז – פרק 5 • רעיון מרכזי: מה העיקר? – הכרת המושג

1. ב – את הרעיון המרכזי שכל הפרטים עומדים תחתיו
2. ב – שלושה

חלק י״ז – פרק 5 • רעיון מרכזי: מה העיקר? – הכרת המושג

1. נושא

חלק י״ח – פרק 5 • רעיון מרכזי: מה העיקר? – מיישמים את שלושת הצעדים

1. ב – בזכות ניקוי הנחל חזרו אליו צבי המים

חלק י״ט – פרק 6 • השאלה כטקסט: מפרקים את השאלה – מכירים את האסטרטגיה

1. נכון – כך מבינים בדיוק מה השאלה מבקשת לפני שמתחילים לענות
2. לא נכון – גם מילים קטנות יכולות לשנות את משמעות השאלה, למשל מילת שלילה
3. לא נכון – השלב הראשון הוא לקרוא את השאלה כולה, לאט, עד הסוף

חלק כ׳ – פרק 6 • השאלה כטקסט: מפרקים את השאלה – מזהים את השלבים

1. ג – חמישה
2. א – מחפשים מידע שהשאלה עצמה נותנת, כמו באיזו פסקה לחפש
3. ב – מילות שאלה והוראה כמו מדוע, הסבירו, השוו

כרטיס יציאה – מה לחפש

- התשובה צריכה להתאים להקשר המשפט ולהסביר מדוע הכלי שנבחר מתאים
- המשפט צריך לכלול נושא ומה נאמר עליו, בלי פרטים ובלי דוגמה, במילים של התלמיד/ה
- התלמיד/ה מזהה מילות הוראה כמו 'הסבירו' או 'השוו' ומבחין/ה בין איתור, פרשנות או הערכה

טיפים להפעלה:

- אפשר ללמד פרק אחד בכל שיעור ולחזור על הכלים דרך טקסטים חדשים בשיעורים הבאים
- לתלמידים מתקשים אפשר להתמקד בפרק מש״ה ובתעודת הזהות בלבד ולדלג על הניתוח הלוגי של מילות הקישור
- לתלמידים מתקדמים כדאי להוסיף דיון על הבדלים בין טקסטים (מכתב מול כרזה) ולדרוש ניסוח עצמאי של רעיון מרכזי
- מומלץ לשלב בין הפרקים: לפני קריאת טקסט חדש להשתמש בתעודת זהות, ותוך כדי קריאה לעצור ולזהות מילות קישור ומילים קשות

חוברת תרגול – קוראים חכם: אסטרטגיות קריאה

קוראים חכם – אסטרטגיות קריאה

חט״ב · עולים חדשים

תוכן החוברת

1. פרק 1 – מש״ה: פותרים מילה חדשה
2. פרק 2 – תעודת זהות של טקסט
3. פרק 3 – לפני · תוך כדי · אחרי הקריאה
4. פרק 4 – מילות קישור: תמרורים בטקסט
5. פרק 5 – רעיון מרכזי: מה העיקר?
6. פרק 6 – השאלה כטקסט: מפרקים את השאלה

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – קוראים חכם: אסטרטגיות קריאה

חוברת התלמיד/ה **עולים חדשים**

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בחוברת יש שישה פרקים. בכל פרק לומדים כלי אחד לקריאה חכמה. קוראים את ההסבר, עושים את התרגילים, ובסוף בודקים תשובה.

📖 מילון קטן:

מש״ה	שלושה כלים לפענוח מילה חדשה: מילון, שורש, הקשר
תעודת זהות של טקסט	בדיקת כותרת, במה, מוען, נמען ותאריך לפני קריאה
שורש	שלוש אותיות שחוזרות במשפחת מילים ונושאות משמעות משותפת
הקשר	המשפטים שלפני ואחרי מילה קשה, שעוזרים לנחש את פירושה
מילת קישור	מילה שמקשרת בין רעיונות ומראה הוספה, ניגוד, סיבה או תוצאה
רעיון מרכזי	המשפט שמסכם את העיקר שבטקסט, כמו מטרייה מעל כל הפרטים
איתור מידע	שאלה שהתשובה עליה כתובה במפורש בטקסט
פרשנות והיסק	שאלה שהתשובה עליה דורשת הבנה מעבר למילים הכתובות
מוען ונמען	מי כתב את הטקסט ולמי הוא מיועד
מלכודת נפוצה	טעות שקוראים נוטים לעשות ושצריך להיזהר ממנה

1 חלק א׳ – פרק 1 • מש״ה: פותרים מילה חדשה – היכרות עם הכלים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מ׳ במש״ה = איזו מילה?

א) מילון ב) משפט ג) מורה ד) מילה

2. ש׳ במש״ה = איזו מילה?

א) שאלה ב) שורש ג) שם ד) שיר

3. ה׳ במש״ה = איזו מילה?

א) הוראה ב) הסבר ג) הקשר ד) היסק

2 חלק ב׳ – פרק 1 • מש״ה: פותרים מילה חדשה – הבנה ויישום

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	כשמחפשים מילה במילון, צריך לחפש אותה בצורת הבסיס – ביחיד ובזכר.	☐	☐
2	כדי למצוא את שורש המילה, מוסיפים לה אותיות שימוש כמו מ׳ ו־ת׳.	☐	☐

3 חלק ג׳ – פרק 1 • מש״ה: פותרים מילה חדשה – תרגול עם דוגמאות

השלימו את המילה החסרה.

1. במילה "מעבורת" ("מעבורת הגיעה לנמל") השורש הוא _____

2. במשפט "אחרי שש שעות הליכה היינו מותשים", לפי כלי ההקשר, פירוש המילה מותשים הוא

_____

4 חלק ד' – פרק 1 • מש"ה: פותרים מילה חדשה – התאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. מילון	___	**א.** קוראים את המשפט שלפני ואחרי המילה ומנחשים
2. שורש	___	**ב.** מילות רמז שמביאות הסבר או דוגמה
3. הקשר	___	**ג.** מילות רמז שמביאות הפך או ניגוד
4. כלומר / למשל	___	**ד.** בוחרים מבין כמה פירושים את זה שמתאים למשפט
5. אבל / לעומת זאת	___	**ה.** מוצאים את אותיות השורש ונזכרים במילים מאותה משפחה

5 חלק ה' – פרק 2 • תעודת זהות של טקסט – מכירים את הפרטים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה בודק הפרט 'במה'?

א) כותרת ב) במה ג) מועד ד) נמען

2. מי כתב את הטקסט?

א) נמען ב) תאריך ג) מועד ד) כותרת

3. למי הטקסט מיועד?

א) מועד ב) נמען ג) במה ד) כותרת

4. מתי יצא הטקסט?

א) כותרת ב) תאריך ג) מועד ד) נמען

6 חלק ו' – פרק 2 • תעודת זהות של טקסט – איפה פורסם כל טקסט?

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. מודעה	___	**א.** אתר אינטרנט אישי
2. ידיעה	___	**ב.** לוח מודעות או אתר אירועים
3. מכתב	___	**ג.** קיר או לוח בציבור
4. כרזה	___	**ד.** אתר חדשות או עיתון
5. בלוג	___	**ה.** נשלח אישית בדואר או במייל

7 חלק ז' – פרק 2 • תעודת זהות של טקסט – מיישמים וחושבים

ענו בקצרה.

1. דמיינו כרזה המזמינה לטקס סיום שנה בבית הספר. מי יהיה המוען ומי הנמען?

2. כתבו משפט פתיחה שיכול להופיע במכתב אישי, ונמקו איזה פרט בתעודת הזהות – מוען או נמען – קל יותר לזהות ממנו, ומדוע.

3. מדוע חשוב לבדוק את ה'במה' לפני שסומכים על מידע בטקסט? הסבירו בשתי שורות.

8 חלק ח' – פרק 3 • לפני • תוך כדי • אחרי הקריאה – מכירים את שלושת השלבים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מתי בודקים תעודת זהות ומציצים בכותרת?

א) לפני הקריאה ב) תוך כדי הקריאה ג) אחרי הקריאה ד) אין קשר לשלבים

2. מה קורה באמצע הקריאה?

א) שואלים מה אני כבר יודע/ת ב) מסמנים מילים קשות ועוצרים בסוף כל פסקה

ג) מסכמים במשפט אחד את הרעיון המרכזי ד) בודקים אם הניחוש התאים

3. מה עושים אחרי שסיימו לקרוא?

א) רק את הכותרת ב) אם הניחוש מראש התאים לטקסט ג) כמה מילים קשות יש בטקסט

ד) מי כתב את הטקסט

4. איזו שאלה שואלים לפני שמתחילים לקרוא?

א) מה למדתי כאן? ב) מה אני מנחש/ת שיהיה בטקסט? ג) מה הרעיון המרכזי במשפט אחד?

ד) עניתי על כל השאלות?

5. מה עושים עם מילה קשה באמצע הקריאה?

א) מדלגים ולא חוזרים אליה ב) פותרים אותה בעזרת מש"ה (מילון, שורש, הקשר)

ג) מפסיקים לקרוא לגמרי ד) שואלים רק את המורה

9 חלק ט' – פרק 3 • לפני • תוך כדי • אחרי הקריאה – משלימים את השלב הנכון

השלימו את המילה החסרה.

1. בשלב _____ מציצים בכותרת ובתמונות ושואלים מה אני כבר יודע/ת על הנושא.

2. בשלב _____ עוצרים בסוף כל פסקה ושואלים: מה למדתי כאן?

3. בשלב _____ בודקים אם הניחוש מראש התאים ומסכמים את הרעיון המרכזי במשפט אחד.

4. כדי לפענח מילה קשה שמופיעה תוך כדי הקריאה אפשר להשתמש באסטרטגיית _____ .

10 חלק י׳ – פרק 3 • לפני • תוך כדי • אחרי הקריאה – מיישמים בעצמנו

ענו בקצרה.

1. כתבו שתי שאלות שהייתם שואלים את עצמכם לפני קריאת כתבה חדשה בעיתון.

2. בחרו פסקה מטקסט שאתם קוראים עכשיו, וכתבו משפט אחד שמסכם את הרעיון המרכזי שלה.

3. הסבירו במילים שלכם מדוע כדאי לעצור תוך כדי קריאה ולשאול "מה למדתי כאן?", ולא רק בסוף הטקסט.

4. תארו מקרה שבו ניחשתם מראש מה יהיה בטקסט, ובסוף גיליתם שהניחוש לא היה מדויק. מה עשיתם?

11 חלק י״א – פרק 4 • מילות קישור: תמרורים בטקסט – זיהוי וזכירה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איזו מילה מסבירה למה משהו קרה?

א) לכן ב) כי ג) אבל ד) למשל

2. איזו מילה מביאה את התוצאה של דבר מה?

א) בנוסף ב) לפיכך ג) אולם ד) כגון

3. מה מציינת המילה ׳למרות׳?

א) הוספה ב) דוגמה ג) ניגוד ד) סיכום

4. איזו מילה מספרת על סדר האירועים?

א) תחילה ב) לכן ג) אבל ד) בגלל

12 חלק י״ב – פרק 4 • מילות קישור: תמרורים בטקסט – התאמה והשלמה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	המילה ׳כי׳ מביאה תוצאה, והמילה ׳לכן׳ מביאה סיבה.	☐	☐
2	המילים ׳למשל׳ ו׳לדוגמה׳ שייכות לקבוצת הדוגמה.	☐	☐
3	אפשר לזהות ניגוד גם בלי המילה ׳אבל׳, למשל באמצעות ׳למרות׳.	☐	☐

13 חלק י״ג – פרק 4 • מילות קישור: תמרורים בטקסט – יישום בפסקה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. הוספה	___	**א.** למשל · כגון
2. סיבה	___	**ב.** וגם · בנוסף
3. תוצאה	___	**ג.** כי · בגלל
4. דוגמה	___	**ד.** לסיכום · בקיצור
5. סיכום	___	**ה.** לכן · לפיכך

14 חלק י״ד – פרק 4 • מילות קישור: תמרורים בטקסט – השלמת משפטים

השלימו את המילה החסרה.

1. המים בנחל נוקו, _____ הצבים חזרו אליו.

2. צריך לשמור על הנחל נקי, _____ לא להשליך בו פסולת.

3. הצבים נעלמו לתמיד, _____ אחרי שנתיים הם חזרו.

15 חלק ט״ו – פרק 5 • רעיון מרכזי: מה העיקר? – הכרת המושג

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	הרעיון המרכזי מופיע תמיד במשפט הראשון של הטקסט	☐	☐
2	הנושא הוא מי או מה שהטקסט מדבר עליו	☐	☐

16 חלק ט״ז – פרק 5 • רעיון מרכזי: מה העיקר? – הכרת המושג

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה המטרייה מייצגת?

(א) פרט מעניין בטקסט (ב) את הרעיון המרכזי שכל הפרטים עומדים תחתיו (ג) את כותרת הטקסט

(ד) את שם הכותב/ת

2. כמה צעדים יש בדרך למציאת הרעיון המרכזי?

(א) שניים (ב) שלושה (ג) ארבעה (ד) חמישה

17 חלק י״ז – פרק 5 • רעיון מרכזי: מה העיקר? – הכרת המושג

השלימו את המילה החסרה.

1. הצעד הראשון במציאת הרעיון המרכזי הוא לשאול: מה ה _____ של הטקסט?

18 חלק י״ח – פרק 5 • רעיון מרכזי: מה העיקר? – מיישמים את שלושת הצעדים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה הרעיון המרכזי בסיפור על הנחל?

א) הנחל התייבש לגמרי ב) בזכות ניקוי הנחל חזרו אליו צבי המים ג) צבי מים אוהבים לאכול צמחים

ד) אסור לבקר בנחל

19 חלק י״ט – פרק 6 • השאלה כטקסט: מפרקים את השאלה – מכירים את האסטרטגיה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	לפני שעונים על שאלה, כדאי לקרוא אותה לאט כמו טקסט קצר.	☐	☐
2	אפשר לדלג על מילים קטנות בשאלה כי הן לא חשובות.	☐	☐
3	השלב הראשון באסטרטגיה הוא לכתוב את התשובה מיד.	☐	☐

20 חלק כ׳ – פרק 6 • השאלה כטקסט: מפרקים את השאלה – מזהים את השלבים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. כמה צעדים יש בשיטה הזו?

א) שלושה ב) ארבעה ג) חמישה ד) שישה

2. מה עושים בשלב השני, "מה השאלה כבר מספרת לי?"

א) מחפשים מידע שהשאלה עצמה נותנת, כמו באיזו פסקה לחפש ב) כותבים תשובה סופית

ג) מוחקים את השאלה ד) מתעלמים מהכותרת

3. אילו מילים מקיפים בשלב "מסמנים את מילות השאלה"?

א) מילות קישור בלבד ב) מילות שאלה והוראה כמו מדוע, הסבירו, השוו ג) שמות של דמויות

ד) מילים נרדפות

כרטיס יציאה

תן/י דוגמה למילה קשה ופרט/י איזה כלי ממש״ה (מילון/שורש/הקשר) היית משתמש/ת בה ולמה

בחר/י טקסט קצר וכתוב/י משפט אחד שמנסח את הרעיון המרכזי שלו

קרא/י שאלת הבנת הנקרא וסמן/י אילו מילות הוראה מופיעות בה ואיזה סוג תשובה נדרש

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀